

SAMOZAZNAVA LEGITIMNOSTI POLICISTOV V TREH ČASOVNIH OBDOBJIH

ROK HACIN

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
rok.hacinj@um.si

V prispevku se osredotočamo na zaznavo lastne legitimnosti pri policistih v različnih časovnih obdobjih. Samozaznava legitimnosti policistov se nanaša na njihovo zaznavo upravičenosti lastnega položaja nosilca avtoritete v družbi. V študiji je sodelovalo 1.470 policistov z osmih policijskih uprav Sloveniji, v vzorec pa jih je bilo vključenih 1.380 (491 policistov v letu 2013, 461 policistov v letu 2016 in 428 policistov v letu 2022). Iz 16 spremenljivk smo oblikovali štiri faktorje: 1) samozaznava legitimnosti, 2) odnosi s sodelavci, 3) postopkovna pravičnost nadrejenih in 4) zaznava legitimnosti (projekcija). Rezultati so pokazali statistično pomembne razlike v samozaznavi legitimnosti policistov, odnosih med policisti, zaznavi postopkovne pravičnosti nadrejenih in zaznavi legitimnosti pri prebivalcih v različnih časovnih obdobjih. Zaznava lastne legitimnosti, odnosov s sodelavci, postopkovne pravičnosti nadrejenih kot tudi legitimnosti (projekcija) pri policistih je naraščala skozi celotno preučevano obdobje.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fvv.8.2023.11](https://doi.org/10.18690/um.fvv.8.2023.11)

ISBN
978-961-286-792-8

Ključne besede:
samozaznava legitimnosti,
odnosi s sodelavci,
postopkovna pravičnost
nadrejenih,
policisti,
Slovenija

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fvv.8.2023.11](https://doi.org/10.18690/um.fvv.8.2023.11)

ISBN
978-961-286-792-8

Keywords:
self-legitimacy,
relations with colleagues,
supervisors' procedural
justice,
police officers,
Slovenia

SELF-LEGITIMACY OF POLICE OFFICERS IN THREE TIME PERIODS

ROK HACIN

University of Maribor, Faculty of Criminal Justice and Security, Ljubljana, Slovenia
rok.hacin@um.si

In the paper, we focus on police officers' self-legitimacy in different time periods. Self-legitimacy of police officers refers to their perception of the justification of their own position as a bearer of authority in society. 1,470 police officers from eight police directorates in Slovenia participated in the study, and 1,380 of them were included in the sample (491 police officers in 2013, 461 police officers in 2016 and 428 police officers in 2022). We operationalised four factors from 16 variables: 1) self-legitimacy, 2) relations with colleagues, 3) supervisors' procedural justice, and 4) audience legitimacy. The results showed statistically significant differences in police officers' self-legitimacy, relations between police officers and their perception of supervisors' fairness, and audience legitimacy in different time periods. Police officers' perception of one's own legitimacy, relations with colleagues, procedural justice of supervisors, as well as audience legitimacy increased throughout the entire studied period.

1 Uvod

Bottoms in Tankebe (2012) sta opredelila naravo legitimnosti v kazenskem pravosodju, primarno v policiji, kot dialogično in odnosno, saj temelji na interakcijah med policisti in prebivalci. Dvojna narava legitimnosti obsega priznavanje legitimnosti policije pri prebivalcih, ki jo policisti dosežejo s pošteno in enako obravnavo vseh prebivalcev ter samozaznavo legitimnosti policistov. Slednjo lahko opredelimo kot proces gradnje in potrjevanja določene samopodobe nosilca moči oziroma avtoritete v družbi pri policistih (Tankebe, 2014). Pozitivna zaznava lastne legitimnosti pri policistih vpliva na njihovo delovno učinkovitost, hkrati pa lahko privede do nezaželenega vedenja, ki izhaja iz prenizke ali pretirane samozavesti in zaupanja v lastne sposobnosti. Med tovrstno vedenje prištevamo pretirano oziroma preneglo uporabo sile zaradi občutka nujnosti potrditve lastne avtoritete, ki izhaja iz prenizke samozavesti. Mogoče tako? Hkrati lahko pretirana samozavest v lastne sposobnosti vodi v »korupcijo iz častnih razlogov« (angl. *noble cause corruption*) (Bottoms in Tankebe, 2013), ki se primarno izkazuje v fizičnem kaznovanju storilcev kaznivih dejanj, saj policisti verjamejo, da so »poklicniki«, da jih kaznujejo v postopku retribucije (povračila).

Tankebe (2019) je opredelil interakcije nosilcev moči (policistov) s sodelavci, nadrejenimi in prebivalci kot triado priznavanja legitimnosti. Tovrstne interakcije predstavljajo priložnosti za policiste, da se učijo o lastni legitimnosti, skozi povratne informacije sodelavcev, nadrejenih in prebivalcev, s katerimi vstopajo v dialoge. Policisti, kot nosilci [prisilne] moči, vstopajo v legitimnosti dialoga oziroma interakcije s prebivalci z izražanjem lastne podobe kot samozavestnega in pravičnega nosilca avtoritete (Tankebe, 2019). Bottoms in Tankebe (2021) sta izpostavila, da je tovrstna dialogična narava legitimnosti odvisna od družbenega konteksta (primarno specifičnosti kraja in časa, v katerih se zgodijo oziroma potekajo).

V prispevku se osredotočamo na zaznavo lastne legitimnosti pri policistih v različnih časovnih obdobjih. Natančneje, na nacionalnem vzorcu slovenskih policistov primerjamo njihovo samozaznavo legitimnosti, odnose s sodelavci, zaznavo postopkovne pravičnosti nadrejenih in legitimnosti pri prebivalcih (projekcija) v letih 2013, 2016 in 2022 z namenom identificirati podobnosti in razlike v različnih časovnih obdobjih.

2 Primerjava samozaznave legitimnosti policistov v letih 2013, 2016 in 2022

Študija predstavlja primerjalno študijo samozaznave legitimnosti policistov v Sloveniji v treh časovnih obdobjih (2013, 2016 in 2022). Modificiran vprašalnik, uporabljen v študiji, je temeljil na vprašalniku Tankebeja in Meška (2015) in je obsegal pet delov: 1) samozaznava legitimnosti, 2) odnosi s sodelavci, 3) postopkovna pravičnost nadrejenih, 4) zaznava legitimnosti (projekcija) in 5) demografski podatki. V vseh treh obdobjih je bila pred izvedbo anketiranja pridobljena privolitev Generalne policijske uprave za izvedbo študije.

Zbiranje podatkov je potekalo na 24 policijskih postajah vseh osmih policijskih uprav. Pred izvedbo anketiranja je bila študija predstavljena policistom, nakar so bili vprašalniki razdeljeni posameznikom, ki so bili pripravljene izpolniti vprašalnik (metoda papir in svinčnik). Sodelovanje v študiji je bilo prostovoljno in anonimno. Odgovori policistov so bili vneseni v računalniški program SPSS, s katerim smo izvedli statistične obdelave podatkov.

2.1 Vzorec

V tabeli 1 predstavljamo značilnosti vzorcev policistov v letih 2013, 2016 in 2022. V anketiranju je sodelovalo 529 policistov v letu 2013, 478 policistov v letu 2016 in 463 policistov v letu 2022. V vzorec so bili vključeni le policisti, ki so v celoti izpolnili vprašalnik: 491 (92,8 %) v letu 2013, 461 (96,4 %) v letu 2016 in 428 (92,3 %) v letu 2022. Policisti, zajeti v vzorec, so predstavljali 5,9 % vseh policistov v letu 2013, 5,6 % vseh policistov v letu 2016 in 5,1 % vseh policistov v letu 2022 (Ministrstvo za pravosodje, Policija, 2017, 2023). V vseh treh obdobjih so večino anketirancev predstavljali moški (v povprečju 81,2 %). Večina policistov v letu 2013 je bila stara med 30 let in 39 let, v letu 2016 med 35 let in 44 let in v letu 2022 je bila večina policistov starejših od 40 let. Izobrazbena raven policistov se je v obdobju 2013–2022 povečala. V letu 2013 je približno četrtnina anketirancev dosegla višjo izobrazbo, medtem ko je v letu 2022 delež policistov, ki so dosegli višjo izobrazbo, znašal približno dve tretjini vseh anketirancev. Večina policistov je bila zaposlena v policiji 16 let ali več (v povprečju 46,7 % anketirancev).

Tabela 1: Značilnosti vzorca

		2013		2016		2022	
		<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Spol	Moški	396	80,7	380	82,4	345	80,6
	Ženski	95	19,3	81	17,6	83	19,4
Starost	20–24 let	22	4,5	7	1,5	27	6,3
	25–29 let	89	18,1	47	10,2	39	9,1
	30–34 let	131	26,7	91	19,7	35	8,2
	35–39 let	120	24,4	128	27,8	65	15,2
	40–44 let	81	16,5	107	23,2	92	21,5
	45 let in starejši	48	9,8	81	17,6	170	39,7
Izobrazba (dokončana)	Srednja šola	360	73,3	288	62,5	145	33,9
	Višja izobrazba	131	26,7	173	37,5	283	66,1
Delovna doba	Manj kot leto dni	3	0,6	10	2,2	1	0,2
	1–5 let	87	17,7	18	3,9	77	18,0
	6–10 let	108	22,0	92	20,0	22	5,1
	11–15 let	129	26,3	118	25,6	70	16,4
	16 let in več	164	33,4	223	48,4	258	60,3

2.2 Spremenljivke

V tabeli 2 predstavljamo srednje vrednosti (M) in standardne odklone ($S. O.$) spremenljivk in oblikovanih faktorjev (metoda glavni osi z rotacijo Varimax). V faktorsko analizo smo vključili 16 spremenljivk: 1) samozaznava legitimnosti (4 spremenljivke), 2) odnosi s sodelavci (3 spremenljivke), 3) postopkovna pravičnost nadrejenih (6 spremenljivk) in zaznava legitimnosti (projekcija) (3 spremenljivke). Vse spremenljivke so bile merjene na petstopenjski lestvici: od 1 – sploh se ne strinjam do 5 – popolnoma se strinjam. Meja (vrednost faktorskih uteži – $F. U.$) za vključitev spremenljivke v faktor je bila 0,57. Izvedene analize zanesljivosti so potrdile ustreznost oblikovanih faktorjev: 1) samozaznava legitimnosti ($a = 0,73$; $KMO = 0,76$), 2) odnosi s sodelavci ($a = 0,87$; $KMO = 0,73$), 3) postopkovna pravičnost nadrejenih ($a = 0,92$; $KMO = 0,90$) in 4) zaznava legitimnosti (projekcija) ($a = 0,79$; $KMO = 0,69$).

Tabela 2: Samozaznava legitimnosti policistov v letih 2013, 2016, 2022

	F. U.	2013		2014		2016	
		M	S. O.	M	S. O.	M	S. O.
Samozaznava legitimnosti							
Mislím, da kot policist predstavljám vrednote javnosti v lokalni skupnosti, kjer delám.	0,67	3,44	0,97	3,64	0,99	4,24	0,76
Pooblastila, ki jih imam kot policist, so moralno upravičena.	0,59	4,07	0,94	3,93	0,99	4,32	0,75
Prepričan sem, da imam dovolj avtoritete za opravljanje policijskega dela.	0,57	3,78	1,03	3,91	1,01	4,20	0,86
Prepričan sem, da lahko podám dobre razloge, zakaj so moja pooblastila moralno ustrezna.	0,72	3,54	0,93	3,67	0,84	4,24	0,74
Odnosi s sodelavci							
Sodelavci mi zaupajo.	0,84	4,08	0,68	4,12	0,79	4,29	0,70
Sodelavci me podpirajo.	0,90	3,89	0,83	3,92	0,86	4,17	0,76
Sodelavci se do mene vedejo spoštljivo.	0,77	3,93	0,83	3,91	0,87	4,26	0,78
Postopkovna pravičnost nadrejenih							
Nadrejeni me obravnava s spoštovanjem in dostojanstvom.	0,83	3,58	1,06	3,74	1,00	4,12	0,94
Nadrejeni mi navadno obrazloží svoje odločitve glede mojega dela.	0,83	3,43	1,07	3,59	1,01	4,01	0,90
Nadrejeni upoštevá moje potrebe, ko sprejema odločitve glede mojega dela.	0,83	3,44	1,07	3,61	1,02	3,88	1,00
V policiji me obravnava pošteno.	0,64	2,85	1,05	3,10	1,08	3,68	1,06
Odločitve mojega nadrejenega so enako poštene do vsakega policista.	0,86	2,82	1,29	3,11	1,22	3,62	1,16
Odločitve mojega nadrejenega vedno temeljijo na dejstvih, ne na osebnih predsodkih.	0,86	3,02	1,24	3,22	1,18	3,78	1,04
Zaznava legitimnosti (projekcija)							
Večina občanov v lokalni skupnosti, na območju katere delám, meni, da jih policija obravnava pravično.	0,77	3,08	0,94	3,21	0,81	3,34	0,82
Večina občanov v lokalni skupnosti, na območju katere delám, meni, da policisti vedno upoštevajo zakone.	0,82	3,16	0,89	3,25	0,81	3,43	0,81
Večina občanov v lokalni skupnosti, na območju katere delám, meni, da si policisti vzamejo čas za razlago odločitev.	0,63	3,22	0,83	3,16	0,77	3,42	0,82

2.3 Rezultati

Z namenom ugotavljanja razlik med samozaznavo legitimnosti policistov, odnosi s sodelavci, postopkovno pravičnostjo nadrejenih in zaznavo legitimnosti (projekcija) v različnih časovnih obdobjih smo izvedli analizo variance – ANOVA. Rezultati analize so pokazali, da obstajajo statistično pomembne razlike v zaznavi lastne legitimnosti ($F = 100,43$, $p < 0,001$), odnosov s sodelavci ($F = 18,44$, $p < 0,001$), postopkovne pravičnosti nadrejenih ($F = 56,69$, $p < 0,001$) in zaznave legitimnosti (projekcija) ($F = 15,05$, $p < 0,001$) pri policistih v letih 2013, 2016 in 2022. Zaznava lastne legitimnosti, odnosov s sodelavci, postopkovne pravičnosti nadrejenih kot tudi legitimnosti (projekcija) pri policistih je naraščala skozi celotno preučevano obdobje. Največji porast pri vseh spremenljivkah je bil zaznan v zadnjem obdobju (v letu 2022 v primerjavi z letom 2016). Z drugimi besedami policisti so pozitivneje zaznavali legitimnost lastnega položaja, odnose s sodelavci, pravičnost nadrejenih v postopkih, ki so se nanašale nanje, in kako jih javnost zaznava oziroma vidi.

Tabela 3: ANOVA (analiza variance): Primerjava samozaznave legitimnosti policistov v letih 2013, 2016, 2022

	2013		2016		2022		<i>F</i> (1.380)
	<i>M</i>	<i>S. O.</i>	<i>M</i>	<i>S. O.</i>	<i>M</i>	<i>S. O.</i>	
Samozaznava legitimnosti	3,65	0,67	3,73	0,66	4,20	0,62	100,43*
Odnosi s sodelavci	3,97	0,69	3,98	0,75	4,24	0,68	18,44*
Postopna pravičnost nadrejenih	3,20	0,95	3,41	0,91	3,85	0,86	56,69*
Zaznava legitimnosti (projekcija)	3,15	0,76	3,21	0,64	3,39	0,69	15,05*

* $p < 0,001$.

3 Razprava in zaključek

Vpliv časovne komponente na samozaznavo legitimnosti in spremenljivke, ki se povezujejo z zaznavo lastne legitimnosti pri policistih, je bil potrjen že v preteklih študijah (Hacin in Meško, 2022; Meško in Hacin, 2023), vendar zgolj na primerjavi dveh časovnih obdobjih. Trenutna študija predstavlja prvo longitudinalno študijo v Sloveniji o samozaznavi legitimnosti policistov, v kateri smo potrdili vpliv

družbenega konteksta (tj. časovne komponente) na zaznavo legitimnosti (Bottoms in Tankebe, 2021). Slovenska družba se je v zadnjih desetih letih precej spremenila, saj so bile v letu 2013 še vedno prisotne posledice svetovne gospodarske krize, število kaznivih dejanj pa je bilo med največjimi v zgodovini države, tri leta kasneje (2016) je Slovenija ekonomsko okrevala, hkrati pa je prišlo do upadanja števila kaznivih dejanj, leto 2022 pa predstavlja obdobje neposredno po največji družbeni krizi v zadnjih desetletjih, ki jo je povzročila pandemija covid-19. Vsa ta dogajanja so vplivala na zaposlovanje, delo in pooblastila policije ter se odražala v odnosih med sodelavci, nadrejenimi in prebivalci, ki so nedvomno vplivali na zaznavo lastne legitimnosti pri policistih. Zaznava lastne legitimnosti pri policistih je naraščala skozi celotno obdobje, vendar najbolj v zadnjem obdobju, kar predstavlja zanimivo ugotovitev, saj je policija v času pandemije covid-19 uveljavljala stroge ukrepe, zaradi česar jo je javnost močno kritizirala, in je tudi [deloma] izgubila legitimnost, saj je prebivalci niso več videli kot neodvisno institucijo, ki zagotavlja varnost v državi in jim nudi pomoč, temveč represivno organizacijo, ki uveljavlja voljo političnih odločevalcev. Kljub temu pa izhajajoč iz naših ugotovitev policisti menijo, da jih javnost zaznava kot legitimne nosilce avtoritete. Delovanje v kriznih razmerah je vplivalo na tesnejše odnose s sodelavci in tudi na zaznavanje poštenosti nadrejenih. Predvidevamo, da sta se, predvsem v zadnjem obdobju, dodatno okrepili solidarnost znotraj skupine in miselnost delitve na »nas in one«, značilni za policijsko organizacijo (Meško, 2010).

Študija ni brez omejitev, saj je vedno prisotna možnost, da so policisti, ki so sodelovali v anketiranju, podali socialno zaželene odgovore zaradi strahu pred razkritjem in možnimi sankcijami, ki bi sledile. Tovrstno vedenje smo poskušali omiliti z zagotovitvijo anonimnosti pred samim anketiranjem. Ugotovitve študije so odprle pomembno vprašanje, ali sta legitimnost institucije v očeh javnosti oziroma priznavanje legitimnosti institucije pri prebivalcih in samozaznava legitimnosti članov institucije (policistov) povezana. V prihodnje bi veljalo raziskati dialogično naravo legitimnosti ne zgolj v smislu neposrednih interakcij med policisti in prebivalci, temveč tudi priznavanje legitimnosti v družbi in vplivov tovrstnega priznavanja na zaznavo lastnega položaja pri policistih.

Literatura

- Bottoms, A. E. in Tankebe, J. (2012). Beyond procedural justice: A dialogic approach to legitimacy in criminal justice. *Journal of Criminal Law & Criminology*, 102(1), 119–170.
<http://www.jstor.org/stable/23145787>
- Bottoms, A. E. in Tankebe, J. (2013). 'A voice within': Powerholders' perspectives on authority and legitimacy. V J. Tankebe in A. Liebling (ur.), *Legitimacy and criminal justice* (str. 60–82). Oxford University Press. doi:10.1093/acprof:oso/9780198701996.003.0005
- Bottoms, A. E. in Tankebe, J. (2021). Procedural justice, legitimacy and social contexts. V D. Meyerson, C. Mackenzie in T. MacDermot (ur.), *Procedural justice and Relational Theory: Empirical, philosophical, and legal perspectives* (str. 85–110). Routledge.
doi:10.4324/9780429317248-7
- Hacin, R. in Meško, G. (2022). Self-legitimacy of police officers in Slovenia. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 45(5), 693–706. doi:10.1108/PIJPSM-01-2021-0013
- Meško, G. (2010). *Kriminologija*. Fakulteta za varnostne vede.
- Meško, G. in Hacin, R. (2023). Self-legitimacy of police officers in urban and rural environments. V S. Kutnjak Ivković, J. Maskály, C. M. Donner, I. Cajner Mraović in D. K. Das (ur.), *Exploring contemporary police challenges: A global perspectives* (str. 61–72). Routledge.
doi:10.4324/9781003136965-6
- Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. (2017). *Poročilo o delu policije za 2016*.
<https://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2016.pdf>
- Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. (2023). *Statistični pregled dela policije za prvo polletje 2022*.
<https://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/PorociloZaPrvoPolletje2022.pdf#page=102&zoom=100,56,114>
- Tankebe, J. (2014). Rightful authority: Exploring the structure of police self-legitimacy. V A. Liebling, J. Shapland in J. Tankebe (ur.), *Crime, justice and social order: Essays in honour of A. E. Bottoms* (str. 1–30). Oxford University Press. doi:10.2139/ssrn.2499717
- Tankebe, J. (2019). In their own eyes: An empirical examination of police self-legitimacy. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, 43(2), 99–116.
doi:10.1080/01924036.2018.1487870
- Tankebe, J. in Meško, G. (2015). Police self-legitimacy, use of force, and pro-organizational behavior in Slovenia. V G. Meško in J. Tankebe (ur.), *Trust and legitimacy in criminal justice: European perspectives* (str. 261–278). Springer. doi:10.1007/978-3-319-09813-5_12

